

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Lev Nikolaevici Tolstoi (1828–1910) s-a născut la Iasnaia Poliana, în gubernia Tula, într-o veche familie nobiliară. Și-a pierdut de timpuriu părinții, apoi și alte rude apropiate în grija cărora se găsea. Ajuns la începutul adolescenței sub tutela unei mătuși paterne, Tolstoi a locuit o vreme la Kazan, unde s-a înscris la universitate pentru a studia limbile orientale, dar după un an a decis să renunțe în favoarea științelor juridice. În 1847 și-a abandonat studiile universitare și s-a întors la Iasnaia Poliana, iar în 1851 l-a urmat pe unul dintre frații săi în Caucaz și s-a înrolat în armată. Aceasta este perioada în care a început să scrie și să-i fie publicate primele cărți; în anul 1852 a apărut romanul *Copilăria*, primul dintr-o trilogie autobiografică, urmat de *Adolescența* (1854) și *Tineretea* (1856), ce i-au adus de la bun început un imens succes. După Războiul Crimeii a renunțat la viața militară, a călătorit în Occident, s-a preocupat intens de problemele sociale și politice ale timpului său. În 1862 s-a căsătorit cu Sofia Andreevna Berg, care i-a dăruit treisprezece copii și care i-a rămas alături patruzeci și opt de ani, în ciuda unei vieți de familie cu multe greutăți și suferințe. Capodoperele epice ale lui Tolstoi, *Război și pace* (1865–1869) și *Anna Karenina* (1875–1877; Humanitas Fiction, 2021), au avut o influență hotărâtoare asupra dezvoltării romanului, iar credințele și ideile sale filozofice, sociale, politice, teologice și estetice, propovăduite de-a lungul vieții prin celelalte scrieri, sunt cunoscute sub denumirea de „tolstoism“. Proza și dramaturgia sa constituie o vastă frescă a Rusiei secolului al XIX-lea, în care reconstrucția sociografică, meditația istorică și analiza psihologică se combină exemplar cu reflecția asupra unei lumi ideale. Tolstoi s-a manifestat totodată ca reformator în domeniul educației și, spre sfârșitul vieții, ca fervent comentator al învățăturilor cristice. Dintre operele sale cele mai cunoscute, mai menționăm romanul *Învierea* (1899), nuvelele și povestirile *Amintiri din Sevastopol* (1855–1856), *Trei morți* (1859), *Cazacii* (1863), *Prizonierul din Caucaz* (1872), *Moartea lui Ivan Ilici* (1884–1886; Humanitas, 2002, 2010), *Ivan Prostul* (1886), *Sonata Kreutzer* (1889–1891), *Stăpân și slugă* (1895), *Cușonul fals* (1911; scris în perioada 1896–1904; Humanitas, 2009), *Hagi Murad* (1912; scris în perioada 1902–1904), lucrările dramaturgice *Puterea întunericului* (1887), *Cadavrul viu* (1911; scris în 1900), scrierile filozofice *Religia mea* (1883), *Evanghelia pe scurt* (1890; Humanitas, 2017), *Împărăția lui Dumnezeu este cu tine* (1894), *Ce este arta* (1897), *Calendarul înțelepciunii* (1910), *Despre Dumnezeu și om. Fragmente din jurnalul ultimilor ani* (1907–1910; Humanitas, 2005, 2017).

LEV TOLSTOI
ANNA
KARENINA

Traducere din rusă și note de
ADRIANA LICIU

HUMANITAS
fiction

Partea întâi

I

Toate familiile fericite seamănă una cu alta, fiecare familie nefericită e nefericită în felul ei.

Totul era dat peste cap în casa Oblonski. Soția aflate de legătura soțului cu guvernanta franțuzoaică pe care o avuseseră în casă și își anunțase soțul că nu mai poate trăi sub același acoperiș cu el. Această situație dura deja de trei zile și era resimțită chinuitor și de cei doi soți, și de toți membrii familiei, și de toți cei ai casei. Toți membrii familiei și tot personalul simțeau că traiul lor împreună nu își mai avea rostul, că niște oameni aflați din întâmplare într-un han sunt mai legați unul cu altul decât ei, membrii familiei Oblonski și toți cei ai casei Oblonski. Soția nu mai ieșea din camerele ei, soțul nu mai era acasă de trei zile. Copiii alergau bezmetici prin toată casa; englezoaica se certase cu intendentă și îi scrisese un bilet unei prietene rugând-o să îi caute un alt loc; bucătarul plecase cu o zi înainte, chiar la ora prânzului; bucătăreasa servitorimii și vizitiul ceruseră să li se facă socoteala.

În cea de-a treia zi de la ceartă, prințul Stepan Arkadici Oblonski – Stiva, cum i se spunea în societate – s-a trezit la ora obișnuită, adică la opt dimineața, nu în dormitorul soției, ci în cabinetul său, pe divanul îmbrăcat în marochin. Și-a răsucit trupul gras și bine întreținut pe arcurile divanului, dorind parcă să mai doarmă o vreme și, odată întors pe partea cealaltă, a strâns tare perna în brațe și și-a lipit obrazul de ea; dar, brusc, a sărit, s-a așezat și a deschis ochii.

„Da, da, cum era? se gândi amintindu-și ce visase. Da, cum era? Da! Alabin dădea o masă în Darmstadt; nu, nu în Darmstadt,

într-un loc american. Da, dar acolo Darmstadt era în America. Da, Alabin dădea un prânz pe niște mese de sticlă, da – și mesele cântau: *Il mio tesoro*¹, dar nu *Il mio tesoro*, ceva mai frumos, și erau și niște carafe micuțe și, deodată, carafele erau femei“, își aminti el.

Ochii începură să-i sclipească și, zâmbind, Stepan Arkadici căzu pe gânduri. „Da, era bine, foarte bine. Mai erau o sumedenie de chestii grozave, dar aieva n-ai cum să le exprimi în cuvinte și idei.“ Și, observând o fâșie de lumină care se strecura pe la o margine a storului de pânză, își coborî vesel picioarele de pe divan, dibui cu ele după papucii cu fețe de marochin auriu brodate de soție (cadoul pentru ziua de naștere de anul trecut) și, potrivit unui obicei vechi de nouă ani, întinse mâna fără să se ridice spre locul unde îi era atârnat halatul în dormitor. Și atunci își aminti brusc cum și de ce dormea nu în dormitorul soției, ci în cabinet; zâmbetul îi pieri de pe față și fruntea i se încreți.

„Ah, ah, ah! Aa!“ începu să geamă amintindu-și tot ce se întâmplase. Și îi veni ră iar în minte toate detaliile certeii cu soția, toată situația lui fără de ieșire și, mai chinuitor decât toate, propria lui vină.

„Da! n-o să mă ierte și nu poate să ierte. Și cel mai groaznic e că vina a toate o port eu, vina o port eu, dar nu sunt vinovat. Aici e toată drama“, se gândea el. „Ah, ah, ah!“ repeta cu deznădejde, amintindu-și lucrurile cele mai penibile pentru el din această ceartă.

Mai neplăcută decât orice fusese acea primă clipă când, întorcându-se de la teatru vesel și mulțumit, cu o pară enormă în mână pentru soția lui, nu o găsisse în salon; spre mirarea sa, nu o găsisse nici în cabinet și, în cele din urmă, o văzuse în dormitor, cu nenorocitul de bilet care dezvăluia totul în mână.

Ea, veșnic îngrijorata, și ocupata, și mărginita, cum o considera el, Dolly ședea nemișcată cu biletul în mână și, cu o expresie de groază, de deznădejde și de mânie, se uita la el.

— Ce-i asta? Asta? îl întreba arătându-i biletul.

Și amintindu-și, așa cum se întâmplă adesea, Stepan Arkadici era chinuit nu atât de întâmplarea aceea în sine, cât de felul cum răspunsese la acele cuvinte ale soției.

1. Comoara mea (it.).

I se întâmplase în clipa aceea ce li se întâmplă oamenilor când sunt puși pe neașteptate în fața a ceva din cale-afară de rușinos. Nu apucase să își pregătească expresia feței pentru confruntarea cu soția sa în cazul în care i se descoperea vina. În loc să se arate jignit, să se justifice, să ceară iertare, chiar să rămână indiferent – toate ar fi fost mai bune decât ce făcuse el! –, fața lui, absolut fără voie („reflexele encefalului“, se gândise Stepan Arkadici, căruia îi plăcea fiziologia), absolut fără voie, zâmbise deodată cu obișnuitul său zâmbet bun și, tocmai de aceea, prostesc.

Zâmbetul acela prostesc nu și-l putea ierta. Văzând zâmbetul acela, Dolly tresărise ca la o durere fizică, se dezlănțuise cu patima care o caracteriza într-un torent de cuvinte dure și ieșise în fugă din odaie. Din clipa aceea nu a mai vrut să-și vadă soțul. „Totul e din vina acestui zâmbet prostesc“, își spunea Stepan Arkadici.

„Dar ce-i de făcut? Ce-i de făcut?“ se întreba el deznădăjduit și nu găsea răspuns.

II

Stepan Arkadici era un om sincer cu sine însuși. Nu se putea înșela pe sine convingându-se că se căiește pentru fapta sa. Nu se putea căi acum pentru ceea ce se căise cu vreo șase ani în urmă, când își înșelase soția pentru prima dată. Nu se putea căi că el, un bărbat de treizeci și patru de ani, frumos și iubăreț, nu era îndrăgostit de soția lui, mamă a cinci copii în viață și doi care muriseră, și care era cu doar un an mai tânără decât el. Se căia numai pentru că nu știuse să se ascundă mai bine de ea. Dar simțea întreaga gravitate a situației și îi era milă de soție, de copii și de el însuși. Poate că ar fi izbutit să-și ascundă mai bine păcatele dacă s-ar fi așteptat ca aflarea acestui lucru să aibă un asemenea efect asupra ei. Nu cugetase niciodată clar la chestiunea asta, își închipuia în mod vag că soția îi bănuia de mult infidelitatea și că se făcea că nu vede. Chiar i se părea că ea, epuizată, îmbătrânită, o femeie deja urâtă și simplă, care nu se remarcă prin nimic, doar ca bună mamă de familie, trebuia să fie, din simț de dreptate, înțeleghătoare. Se dovedise că lucrurile nu stăteau deloc așa.

„Of, e îngrozitor! Ai, ai, ai! Îngrozitor! îşi repeta Stepan Arkadici şi nu-i venea în minte nimic. Şi ce bine a fost totul până acum, ce frumos trăiam! Ea era mulţumită, copiii o făceau fericită, eu n-o stânjeneam nicicum, îi dădeam libertate să se ocupe de copii şi de gospodărie aşa cum voia. E drept, bine n-a fost că ea era guvernantă în casa noastră. N-a fost bine! E ceva trivial şi josnic să-i faci curte propriei guvernante. Dar ce guvernantă! (Îşi aminti ochii negri şi ştrengari ai lui *m-lle* Roland şi zâmbetul ei.) Atâta timp cât a fost la noi în casă nu mi-am permis însă nimic. Şi ce-i mai rău, ea deja... Parcă-i un făcut totul! Ai, ai, ai! Aii! Dar ce, ce-i de făcut?“

Alt răspuns decât cel general dat de viaţă la cele mai complicate şi mai de nerezolvat probleme nu era. Şi anume: se cuvine să trăieşti trebuinţele zilei, adică să cauţi uitare. S-o caute în somn deja nu se mai putea, cel puţin până la noapte nu se mai putea întoarce la muzica aceea pe care o cântau carafele-femei; aşadar, trebuia căutată în somnul vieţii.

„Rămâne de văzut“, îşi spuse Stepan Arkadici, se ridică, îşi puse halatul gri căptuşit cu mătase azurie, îi înnodă ciucurii şi, trăgând o gură bună de aer în coşul pieptului său lat, se apropie de fereastră cu obişnuitul pas vioi al picioarelor sale în X care îi duceau cu atâta uşurinţă trupul plin, ridică storul şi sună apăsat. Intră de îndată valetul Matvei, bătrânul lui prieten, aducând hainele, cizmele şi o telegramă. În urma lui Matvei intră frizerul cu cele necesare pentru bărbierit.

— Sunt hârtii de la birou? întrebă Stepan Arkadici luând telegrama şi aşezându-se în faţa oglinzii.

— Sunt pe masă, răspunse Matvei, se uită întrebător-compătimitor la stăpân şi, după ce aşteptă puţin, adăugă cu un zâmbet şiret: De la stăpânul birjarului veni ră.

Stepan Arkadici nu răspunse nimic, doar se uită la Matvei în oglindă; în privirea pe care o schimbară în oglindă se vedea cât de bine se înţelegeau unul pe altul. Privirea lui Stepan Arkadici părea că spune: „La ce mai întrebi? Ce, nu ştii?“

Matvei îşi puse mâinile în buzunarele jachetei, depărtă un picior şi, în tăcere, îşi privi stăpânul cu blândeţe şi cu o umbră de zâmbet.

— I-am poruncit să vină duminică şi până atunci să nu vă deranjeze degeaba, îşi spuse el fraza ce părea pregătită.

Stepan Arkadici înțelese că Matvei voia să glumească și să-și dea importanță. Desfăcu telegrama, o citi ghicind sensul cuvintelor stâlcite ca de obicei și se luminează la față.

— Matvei, sora mea, Anna Arkadievna, sosește mâine, spuse el oprind pentru o clipă mânuța lucioasă și durdulie a frizerului, care îi curăța cărarea trandafirică dintre favoriții lungi și creți.

— Slavă Domnului! zise Matvei, arătând prin acest răspuns că înțelege ca și boierul însemnătatea acestei veniri, și anume că Anna Arkadievna, iubita soră a lui Stepan Arkadici, putea să ajute la împăcarea celor doi soți.

— Singură sau cu soțul? întrebă Matvei.

Stepan Arkadici nu putea vorbi fiindcă frizerul se ocupa de buza de sus, așa că ridică un deget. Matvei dădu din cap în oglindă.

— Singură. Sus să pregătesc?

— Dă-i de știre Dariei Aleksandrovna, fă cum spune ea.

— Dariei Aleksandrovna? repetă parcă îndoindu-se Matvei.

— Da, dă-i de știre. Și uite, ia telegrama, să-mi spui ce-o să zică. „Vreți să-ncercați“, se gândi Matvei, dar nu spuse decât:

— Am înțeles.

Stepan Arkadici era deja spălat, pieptănat și se pregătea să se îmbrace, când Matvei se întoarse în odaie pășind încet pe covorul moale cu cizmele lui scârțâitoare și cu telegrama în mână. Frizerul nu mai era.

— Daria Aleksandrovna mi-a poruncit să vă spun că pleacă. Și să facă, dumneavoastră adică, cum îi e mai bine, zise el râzând doar cu ochii și, punându-și mâinile în buzunare, cu capul lăsat într-o parte, se uită țintă la stăpân.

Stepan Arkadici rămase tăcut. Apoi, pe fața lui frumoasă apăru un zâmbet oarecum jalnic.

— Ei? Matvei? zise clătinând din cap.

— Nu-i nimic, domnule, se aranjează.

— Se aranjează?

— Păi da.

— Crezi? Cine-i acolo? întrebă Stepan Arkadici auzind foșnet de rochie în spatele ușii.

— Eu sunt, zise un glas de femeie hotărât și plăcut și, de după ușă, se ivi fața aspră și ciupită de vărsat a Matrionei Filimovna, dacă.

— Ce-i, Matrioșa? întrebă Stepan Arkadici venindu-i în întâmpinare la ușă.

În ciuda faptului că Stepan Arkadici era cât se poate de vinovat în fața soției și simțea asta și el, aproape toți cei din casă, chiar și dacă, cea mai bună prietenă a Dariei Aleksandrovna, erau de partea lui.

— Ei, ce e? făcu el posomorât.

— Duceți-vă, domnule, recunoașteți-vă vina. Poate dă Dumnezeu. Tare se chinuie, ți-e milă să te și uiți, da' și-n casă merg toate de-a-ndoaselea. Aveți milă de copii, domnule. Recunoașteți-vă vina. Ce să faci! După faptă, și...

— Păi n-o să mă primească...

— Faceți ce puteți dumneavoastră. Dumnezeu e mare, rugați-vă la Dumnezeu, domnule, rugați-vă la Dumnezeu.

— Hai, bine, du-te, zise Stepan Arkadici înroșindu-se brusc. Bun, dă-mi să mă îmbrac, zise către Matvei și, cu o mișcare hotărâtă, își dădu jos halatul.

Suflând ceva invizibil, Matvei ținea deja ca pe un ham cămașa pregătită și, cu vădită plăcere, înfășură în ea trupul îngrijit al stăpânului.

III

După ce se îmbracă, Stepan Arkadici se parfumă, își trase frumos mâncile cămășii, își vârî în buzunare cu gesturile obișnuite țigările, portofelul, chibriturile și ceasul cu lanț dublu și cu brelocuri și, scuturându-și batista, simțindu-se curat, parfumat, sănătos și fericit din punct de vedere fizic, în ciuda nenorocirii care dăduse peste el, intră tremurând ușor pe fiecare picior în sufragerie, unde îl așteptau deja cafeaua și, lângă cafea, scrisorile și hârtiile de la birou.

Se așeză și citi hârtiile. Una era foarte neplăcută – de la un negustor care cumpăra o pădure de pe moșia soției lui. Pădurea asta trebuia vândută; dar acum, până la împăcarea cu soția, nu putea fi vorba de așa ceva. Și cel mai neplăcut lucru era aici faptul că în felul acesta intervenea un interes bănesc în problema împăcării lui cu soția. Și gândul că putea să fie condus de acest interes și că pentru vânzarea acelei păduri va căuta să se împace cu soția – gândul acesta îl jignea.

Sfârșind scrisoarea, Stepan Arkadici trase spre el hârtiile de la birou, răsfoi la repezeală două dosare, făcu câteva note cu un creion mare și, împingându-le, își luă cafeaua; la cafea desfăcu ziarul de dimineață încă umed și începu să citească.

Stepan Arkadici primea și citea un ziar liberal, nu de extremă, ci cu orientarea adoptată de majoritate. Și, cu toate că nici știința, nici arta, nici politica însăși nu îl interesau, ținea cu tărie la opiniile pe care le aveau în toate aceste privințe majoritatea și ziarul său și le schimba numai când le schimba majoritatea sau, mai bine zis, nu le schimba, ci ele se schimbau pe neobservate în el.

Stepan Arkadici nu-și alegea nici orientarea, nici opiniile: orientările și opiniile veneau singure la el, tot așa cum nu alegea forma pălăriei sau a redingotei, ci le lua pe cele care se purtau. Iar a avea opinii, dat fiind că trăia în lumea bună și dată fiind trebuința unei activități a minții, care se dezvoltă de regulă la anii maturității, era pentru el la fel de necesar ca și pălăria. Dacă exista un motiv pentru care prefera orientarea liberală celei conservatoare, adoptată și ea de mulți din cercul lui, acesta nu era faptul că găsea orientarea liberală mai rațională, ci pentru că se potrivea mai bine cu felul său de viață. Partidul liberal spunea că în Rusia totul merge prost, și într-adevăr, Stepan Arkadici avea multe datorii, iar banii, categoric, nu îi ajungeau. Partidul liberal spunea că instituția căsătoriei este perimată și că trebuie refăcută, și într-adevăr, viața de familie îl mulțumea prea puțin pe Stepan Arkadici și îl silea să mintă și să se prefacă, ceea ce era împotriva firii lui. Partidul liberal spunea, sau mai bine zis dădea de înțeles, că religia e numai un frâu pentru partea barbară a populației, și într-adevăr, Stepan Arkadici nu putea rezista fără dureri de picioare nici măcar la o slujbă scurtă și nu putea pricepe la ce bun cuvintele acelea înfricoșătoare și bombastice despre lumea de apoi, de vreme ce a trăi pe lumea aceasta era destul de vesel. Pe lângă asta, lui Stepan Arkadici, amator de o glumă bună, îi plăcea să pună câteodată în încurcătură câte un ins așezat, afirmând că dacă chiar te făleşti cu stirpea, nu trebuie să te oprești la Riurik și să te dezici de primul strămoș – maimuța. Așadar, orientarea liberală îi devenise obișnuință lui Stepan Arkadici, ziarul lui plăcându-i, ca și trabucul de după dejun, pentru ceața ușoară pe care i-o producea în cap. Citi articolul

de fond, unde era explicat faptul că în timpurile noastre se urlă absolut degeaba că radicalismul amenință, chipurile, să înghită toate elementele conservatoare și, chipurile, guvernul ar fi obligat să ia măsuri pentru reprimarea hidrei revoluționare, că, dimpotrivă, „după părerea noastră, pericolul stă nu într-o închipuită hidră revoluționară, ci în îndărătnicia tradiționalismului care frânează progresul“ ș.a.m.d. Mai citi un articol, financiar, în care se pomenea de Bentham¹ și Mill² și se lansau înțepături fine la adresa ministerului. Cu agerimea proprie lui, prindea repede tâlcul fiecărei înțepături: de la cine și pentru cine și cu ce ocazie se trimisese, și asta îi procură, ca întotdeauna, o anume satisfacție. Astăzi însă, această satisfacție îi era otrăvită de amintirea poveștelor Matrionei Filimonovna și de faptul că în casă numai bine nu era. Citi și că, după câte se auzea, contele Beust³ plecase la Wiesbaden, că nu mai exista păr cărunt, că se vânduse o cabrioletă și că o persoană tânără își oferă serviciile; aceste știri însă nu îi procurară satisfacția ironică și liniștită dinainte.

Terminând ziarul, o a doua ceașcă de cafea și un colăcel cu unt, se ridică, își scutură firimiturile de pe vestă și, netezindu-și pieptul lat, zâmbi vesel, nu pentru că ar fi avut vreun motiv deosebit de bucurie în sufletul lui – zâmbetul vesel i-l adusese buna digestie.

Dar acest zâmbet vesel îi aminti pe dată totul și căzu pe gânduri.

Două glasuri de copii (Stepan Arkadici recunoscuse glasul lui Grișa, băiețelul mai mic, și al Taniei, fetița mai mare) se auziră dincolo de ușă. Veniseră cu ceva care scăpase pe jos.

— Ți-am spus că nu trebuie să așezi călători pe acoperiș, striga în engleză fetița, uite, acum adună-i!

„Totul e dat peste cap, își spuse Stepan Arkadici, poftim, copiii aleargă nesupravegheați.“ Și, apropiindu-se de ușă, îi strigă. Ei aruncară lădița căreia îi spuneau tren și intrară la tatăl lor.

1. Jeremy Bentham (1748–1832), jurist, filozof și reformator social englez, cu un rol important în dezvoltarea inițială a utilitarismului.

2. John Stuart Mill (1806–1873), filozof englez, unul dintre cei mai influenți gânditori liberali ai sec. XIX, cu contribuții la dezvoltarea utilitarismului.

3. Friedrich Ferdinand von Beust (1809–1886), conte, om de stat și diplomat saxon, austriac și austro-ungar.

Fetița, preferata tatălui, intră în fugă, îndrăzneță, îl îmbrățișă și, râzând, i se atâră de gât, bucurându-se ca întotdeauna de mirosul cunoscut de parfum pe care îl răspândeau favoriții lui. Sărutându-l în cele din urmă pe fața strălucitoare de duioșie și roșie din pricină că stătea aplecat, fetița își desfăcu brațele și vru să o ia la fugă înapoi; dar tatăl o opri.

— Ce face mama? întrebă el trecându-și mâna pe gâtul neted și gingaș al fetiței. Salut, îi răspunse zâmbind la salut băiețelului.

Era conștient că îl iubea mai puțin pe băiețel și se străduia întotdeauna să se poarte cu ei la fel; dar băiețelul simțea și nu răspunse cu un zâmbet la zâmbetul rece al tatălui.

— Mama? S-a sculat, răspunse fetița.

Stepan Arkadici oftă. „Înseamnă că iar n-a dormit toată noaptea“, își spuse.

— Și cum e, veselă?

Fetița știa că tata și mama se certaseră și că mama nu putea să fie veselă, și că tata trebuia să știe asta, și că el se preface întrebând ca și cum n-ar fi nimic. Și se înroși pentru tatăl ei. El înțelese și imediat se înroși și el.

— Nu știi, zise ea. N-a spus să învățăm, a spus să ne ducem să ne plimbăm cu *miss* Hull la bunica.

— Ei, atunci du-te, Tanurocika mea. Ah, ia stai, zise el reținând-o totuși și mângâindu-i mânuța gingașă.

Luă de pe șemineu cutia cu bomboane pusă ieri acolo și îi dădu două, alegându-le pe cele care îi plăceau ei, de ciocolată și fondantă.

— Pentru Grișa? întrebă fetița arătând-o pe cea de ciocolată.

— Da, da. Și mai mângâindu-i o dată umărul micuț, o sărută la rădăcina părului și pe gât și îi dădu drumul.

— Trăsura e la scară, zise Matvei. Și o femeie cu o solicitare, adăugă apoi.

— E demult aici? întrebă Stepan Arkadici.

— De vreo jumătățică de ceas.

— De câte ori ți-am poruncit să mă anunți imediat?

— Păi barem să apucați să vă beți și dumneavoastră cafeaua, zise Matvei cu același ton brutal-prietenos pe care nu te puteai supăra.

— Bun, poștește-o mai repede, spuse Oblonski cu o strâmbătură nemulțumită.

Solicitatoarea, soția ștaps-căpitanului¹ Kalinin, cerea ceva imposibil și lipsit de noimă; dar Stepan Arkadici, după cum îi era obiceiul, o pofti să se așeze, o ascultă atent, fără să o întrerupă, și o sfătui amănunțit cui și cum să i se adreseze, și chiar, vioi și curgător, îi scrise cu scrisul lui mare, lăbărțat, frumos și citeț un bilet către o persoană care putea să o ajute. După ce o concedie pe ștaps-căpităneasă, Stepan Arkadici își luă pălăria și se opri ca să se gândească dacă nu uitase ceva. Reieși că nu uitase nimic în afară de ce voia să uite – soția.

„Ah, da!“ Lăsă capul în jos, și chipul lui frumos căpătă o expresie tristă. „Să mă duc, sau să nu mă duc?“ se gândi. Și o voce lăuntrică îi spuse că nu trebuie să se ducă și că acum nu putea fi nimic altceva decât falsitate, că de îndreptat și de reparat relația lor era imposibil, fiindcă nu puteai s-o faci pe ea din nou atrăgătoare și capabilă să trezească iubire sau să faci din el un bătrân care nu e în stare să iubească. Acum nu putea ieși nimic în afară de falsitate și de minciună; iar falsitatea și minciuna erau potrivnice firii lui.

„Totuși, la un moment dat trebuie; lucrurile nu pot rămâne așa“, își spuse încercând să-și dea curaj. Își îndreptă pieptul, scoase o țigară, o aprinse, trase două fumuri, o zvârli în scrumiera-scoică sidefie, străbătu cu pași repezi salonul posomorât și deschise cealaltă ușă, de la dormitorul soției.

IV

Daria Aleksandrovna, în camizol, cu părul, cândva des și splendid, acum împletit și prins cu ace la ceafă, cu fața trasă, scofâlcită și cu ochii speriați, măriți de slăbiciunea feței, stătea în picioare în mijlocul lucrurilor împrăștiate prin cameră, în fața comodei deschise și alegea ceva. Auzind pașii soțului, se opri cu ochii la ușă, încercând în van să dea chipului său o expresie aspră și disprețuitoare. Simțea că se teme de el și de întrevederea

1. Grad intermediar între locotenent și căpitan în armata țaristă.